

Европейска
КОМИСИЯ

ЕВРОПЕЙСКИ ГРАЖДАНСКИ ПАНЕЛ

За енергийна ефективност

Текстът е завършен през октомври 2024 г.

Настоящият документ не може да се счита за официална позиция на Европейската комисия.

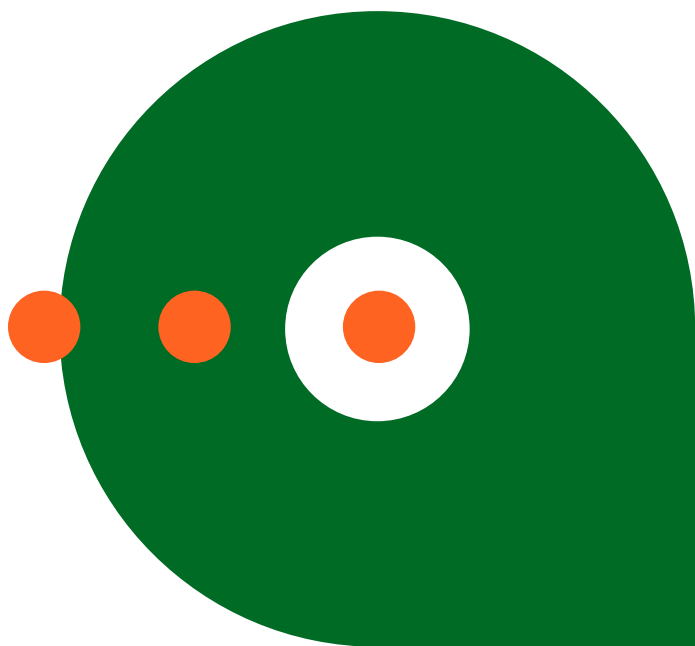
Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2024 г.

© Европейски съюз, 2024 г.

Политиката относно повторната употреба на документи на Европейската комисия е уредена с Решение 2011/833/ЕС на Комисията от 12 декември 2011 г. относно повторната употреба на документи на Комисията (ОВ L 330, 14.12.2011 г., стр. 39 , ELL: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Освен ако не е посочено друго, повторната употреба на настоящия документ е разрешена съгласно лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Това означава, че повторната употреба се позволява, при условие че надлежно се посочи източникът и се укажат евентуалните промени.

Print	ISBN 978-92-68-21070-3	doi:10.2775/2535074	NA-01-24-005-BG-C
PDF	ISBN 978-92-68-21069-7	doi:10.2775/0598061	NA-01-24-005-BG-N

ЕВРОПЕЙСКИ ГРАЖДАНСКИ ПАНЕЛ

За енергийна ефективност

Съдържание

Резюме	5
1. Въведение	10
2. Методологична рамка	12
2.1. Подбор на случаен принцип и демографски състав на панела	12
2.2. Дейности на панела	15
2.3. Методи на участие	15
2.4. Колективни резултати	16
2.5. Управление и знания	17
2.6. Наблюдатели	20
3. Разширяване на ангажираността	22
3.1. Платформа за гражданска ангажираност	22
3.2. Комуникация	22
4. Препоръки на гражданите	26
4.1. 13 препоръки за енергийноефективна Европа	26
Препоръка 1: Осигуряване на повече възможности на потребителите да станат енергийноефективни	26
Препоръка 2: Финансиране на справедливо право на енергийно саниране на жилищата	26
Препоръка 3: Повишаване на енергийната независимост и ефективност, които да се превърнат в световен пример	27
Препоръка 4: Постигане на целите за енергийна ефективност чрез укрепване на способността на всички да действат	27
Препоръка 5: Управление и мониторинг на прилагането на директивите на ЕС	28
Препоръка 6: Подобряване на състоянието на квалифицираните работници в ЕС в сектора на енергийната ефективност	28
Препоръка 7: Обезпечаване на бъдещето чрез екологично образование	29
Препоръка 8: Оптимизиране и развитие на мрежовата система от производителя до крайния потребител в полза на възобновяеми енергийни източници	29
Препоръка 9: Подпомагане на гражданите на ЕС да развиват енергийни общности, съсредоточени върху енергийната ефективност, чрез предоставяне на информация и финансова подкрепа	30
Препоръка 10: Развитие на енергийноефективни общности за отговорно потребление и увеличаване на местното производство	31

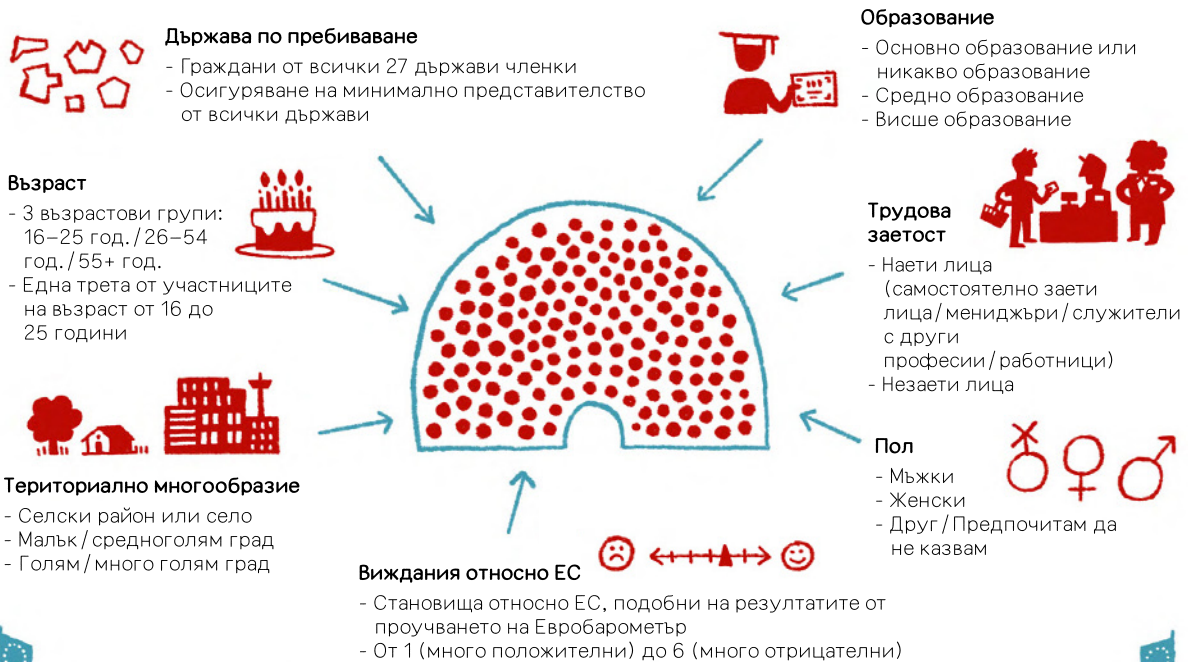
Препоръка 11: Разширяване на прилагането на мерките за енергийна ефективност в сградите.....	31
Препоръка 12: Повишаване на привлекателността на обществения транспорт за пътниците.....	32
Препоръка 13: Осигуряване на транспорт с най-висока енергийна ефективност в цяла Европа: Стоките да не се превозват по пътищата, хората да не пътуват със самолети и да се въведе принципът „железопътният транспорт на първо място“.....	32

Резюме

ЕВРОПЕЙСКИ ГРАЖДАНСКИ ПАНЕЛ: КАК ПРОТИЧА НА ПРАКТИКА?

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА ГРУПА, ОТРАЗЯВАЩА МНОГООБРАЗИЕТО В ЕС

ЕВРОПЕЙСКИ ГРАЖДАНСКИ ПАНЕЛ

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

КАК МОЖЕ ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДА ДАДЕ ПРИОРИТЕТ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ И ДА ДОНЕСЕ В ПЪЛНА СТЕПЕН ПОЛЗИТЕ ОТ НЕЯ ЗА ГРАЖДАНИТЕ, ПУБЛИЧНИТЕ ОРГАНИ И ПРЕДПРИЯТИЯТА?

ГРАЖДАНСКИ ПАНЕЛ: СЕСИИТЕ

ПЛЕНАРНИ СЕСИИ

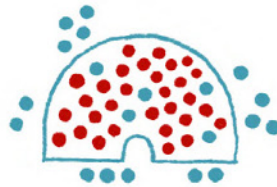
ФАСИЛИТАТОРИ И МОДЕРАТОРИ

- Направляваха гражданите чрез дискусии по време на всичките 3 сесии
- Модерираха дискусиите в малките групи и пленарните сесии

НАБЛЮДАТЕЛИ

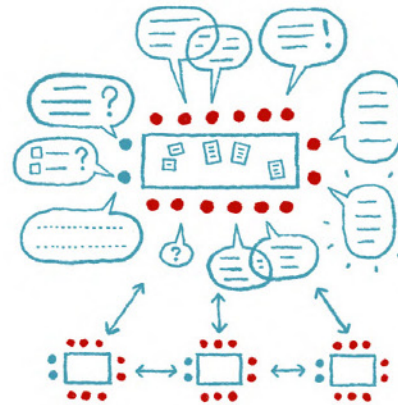
- Някои изследователи, журналисти и представители на организираното гражданско общество наблюдаваха работата на панелите

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ

- Съставен от Европейската комисия, екип за обсъждане (специалисти, съдействащи за проектирането, методиката и модерирането) и екипи, отговарящи за практическата организация
- Проектира, организира, контролира и управлява гражданския панел

РАБОТНИ ГРУПИ

УСТНИ ПРЕВОДАЧИ

- Покриха всички 24 официални езика на ЕС

КОМИТЕТ ЗА ЗНАНИЯ

- Около 8 външни експерти и един експерт от Комисията
- Споделиха знания и експертен опит
- Допринесоха за изработването на информационен пакет и за проверката на фактите
- Помогнаха за структуриране на разискванията и за намиране на оратори

СЕСИЯ 1

СЕСИЯ 2

СЕСИЯ 3

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕДАВАНЕ

- Гражданите внасят своите препоръки до Европейската комисия

ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ И ОБРАТНА ВРЪЗКА

- Европейската комисия включва препоръките в изготвянето на своите политики

ПРЕПОРЪКТЕ

1 Осигуряване на повече възможности на потребителите да станат енергийно ефективни

2 Финансиране на справедливо право на енергийно саниране на жилищата

3 Повишаване на енергийната независимост и ефективност, които да се превърнат в световен пример

4 Постигане на целите за енергийна ефективност чрез укрепване на способността на всички да действат

5 Управление и мониторинг на прилагането на директивите на ЕС

6 Подобряване на състоянието на квалифицираните работници в ЕС в сектора на енергийната ефективност

7 Обезпечаване на бъдещето чрез екологично образование

8 Оптимизиране и развитие на мрежовата система от производителя до крайния потребител в полза на възобновяемите енергийни източници

9 Подпомагане на гражданите на ЕС да развият енергийни общности, съсредоточени върху енергийната ефективност, чрез предоставяне на информация и финансова подкрепа

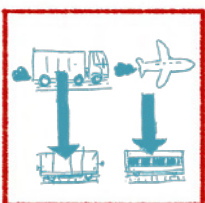
10 Развитие на енергийно ефективни общности за отговорно потребление и увеличаване на местното производство на енергия

11 Разширяване на прилагането на мерките за енергийна ефективност в сградите

12 Повишаване на привлекателността на обществения транспорт за пътниците

13 Осигуряване на транспорт с най-висока енергийна ефективност в цяла Европа: Стоките да не се превозват по пътищата, хората да не пътуват със самолети и да се въведе принципът „железопътният транспорт на първо място“

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Въведение

Европейският граждански панел за енергийна ефективност беше свикан през първата половина на 2024 г. на фона на подготвителната дейност за политическа инициатива относно принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място, която трябва да бъде приета от Европейската комисия на по-късен етап през 2024 г. ⁽¹⁾. Панелът беше замислен като ключова възможност, чрез която Комисията да се информира за гледната точка на гражданите и да получи техните препоръки в тази област.

„Енергийна ефективност“ означава използване на по-малко енергия за извършване на същата задача, като по този начин се елиминира разхищението на енергия и се намаляват разходите за енергия. В днешно време енергийната ефективност е жизненоважен компонент на устойчивото развитие и ключова стратегия за борбата с изменението на климата, повишаването на енергийната сигурност и насърчаването на икономическия растеж. Все още обаче съществуват значителни предизвикателства пред това енергийната ефективност да стане достъпна, приобщаваща и ефективна за всички сектори и общности в целия Европейски съюз.

Като признава тези предизвикателства, ЕС играе активна роля в насърчаването на енергийната ефективност и подкрепя държавите членки в усилията им да повишат изпълнението. В стратегията на Комисията за Европейския зелен пакт през 2025 г. например се определят амбициозни цели за превръщане на енергийната ефективност в реалност за всички и за широкообхватно приемане на енергоспестяващи технологии. За постигането на тези цели обаче трябва да бъдат предприети действия за преодоляването на сложни предизвикателства за политиката, свързани с финансирането, технологичните иновации, регулаторните рамки и обществената осведоменост. ЕС играе решаваща роля за улесняване на сътрудничеството и координацията между държавите членки и други заинтересовани

страни за справяне с тези предизвикателства и разработване на ефективни решения.

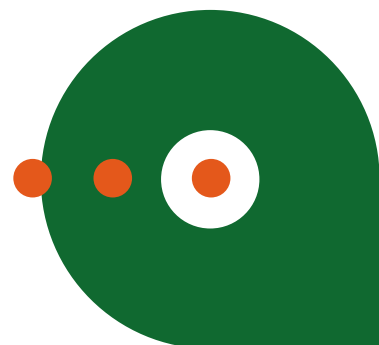
В този контекст Комисията прикани гражданите, участващи в панела за енергийна ефективност, да отговорят на следния въпрос: „Как може Европейският съюз да даде приоритет на енергийната ефективност и да донесе в пълна степен ползите от нея за гражданите, публичните органи и предприятията?“.

С помощта на информационните материали, мненията на експертите и дискусиите в рамките на пленарни заседания и работни групи участващите в този панел граждани определиха възможни действия на политиката и уместни участници, които да бъдат привлечени на различни равнища, с цел повишаване на енергийната ефективност на ЕС. В крайна сметка европейският граждански панел за енергийна ефективност изготви и прие 13 препоръки, които са представени в своята цялост в приложението към настоящия доклад.

След сесиите на панела участващите граждани бяха помолени да попълнят анкета за обратна връзка като част от оценката на процеса. Част от резултатите от тази анкета са посочени на различни места в настоящия доклад.

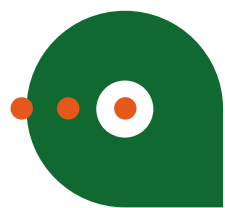
Стъпките с последващи действия във връзка с тези 13 препоръки ще бъдат описани допълнително в граждански доклад — официален документ, който ще бъде приет от колегиума на членовете на Комисията успоредно с бъдещи политически инициативи. Освен това ще бъде организирано събитие за обратна връзка, за да се обяснят тези стъпки на участниците в панела. Същевременно настоящият доклад има за цел да се обобщят основните функции на този европейски граждански панел и да се изясни методологичната му рамка, начина, по който се организират дебатите, резултатите от трите сесии, както и оценката на процеса от страна на гражданите се организират дебатите, резултатите от трите сесии, както и оценката на процеса от страна на гражданите.

⁽¹⁾ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-first-principle_en?prefLang=bg

МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА

2. Методологична рамка

2.1. Подбор на случаен принцип и демографски състав на панела

За да се гарантира справедлив, последователен и надежден подход, който отразява в най-висока степен многообразието на европейското общество, бяха използвани методи за подбор на случаен принцип за набирането на участниците в европейския граждански панел.

Тази дейност бе извършена от Harris Interactive. Harris осъществи набирането на участници, като извърши позвъняване на цифрови номера на случаен принцип. 228 души се съгласиха да участват в панела, от които 150 души бяха избрани на случаен принцип да бъдат част от панела въз основа на критерии за многообразие (както са описани по-долу), а 50 от тях бяха включени в първия резервен списък с граждани в случай на отпаднали лица.

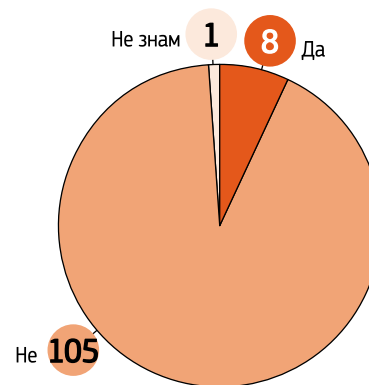
Таблица 1: Демографски състав на панела — национален произход

Държава	Целеви участници	Действителни участници		
		Сесия 1	Сесия 2	Сесия 3
Австрия	4	3	3	3
Белгия	5	6	6	6
България	4	3	3	2
Хърватия	2	3	3	3
Кипър	2	2	2	2
Чехия	5	5	4	4
Дания	3	3	3	3
Естония	2	2	2	1
Финландия	3	4	4	4
Франция	15	15	15	13
Германия	19	18	18	16
Гърция	5	5	5	5
Унгария	5	5	5	5
Ирландия	3	4	4	4
Италия	15	15	15	15
Латвия	2	2	2	2
Литва	2	2	2	2
Люксембург	2	2	2	2
Малта	2	2	2	2
Нидерландия	6	6	6	6
Полша	10	8	8	8
Португалия	5	5	5	5
Румъния	7	8	8	8
Словакия	3	3	3	3
Словения	2	1	1	5
Испания	12	12	12	12
Швеция	5	5	5	1
Общо	150	149	148	142

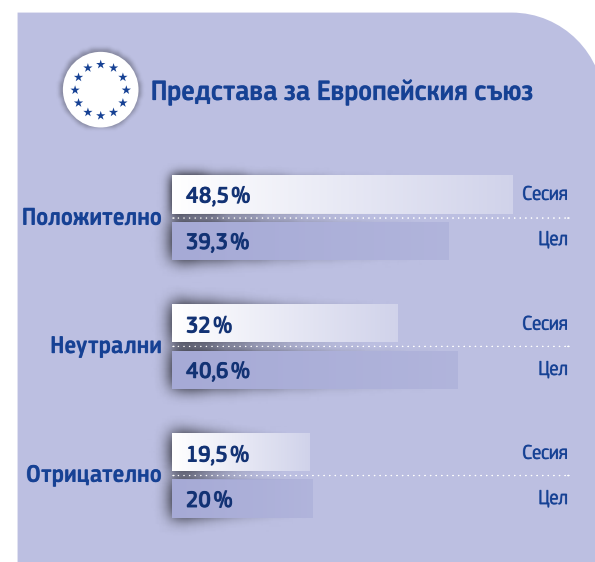
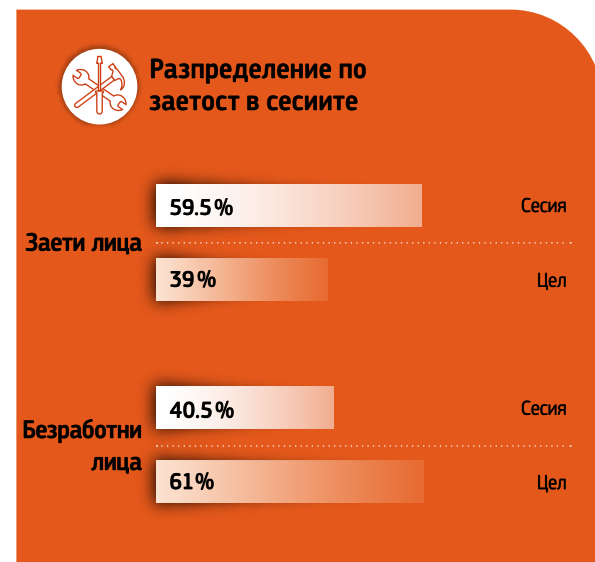
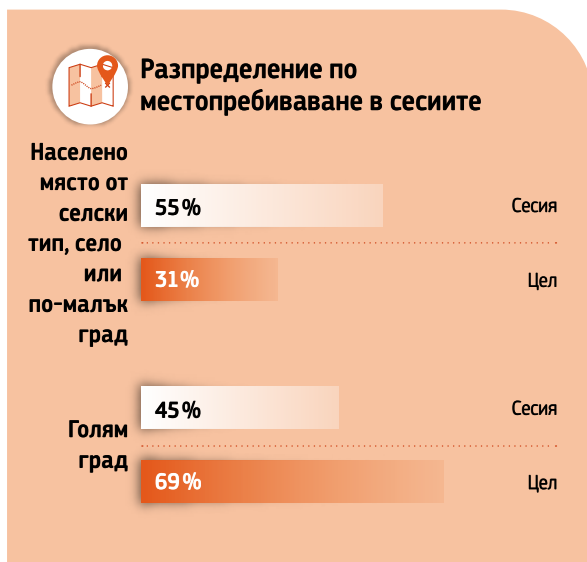
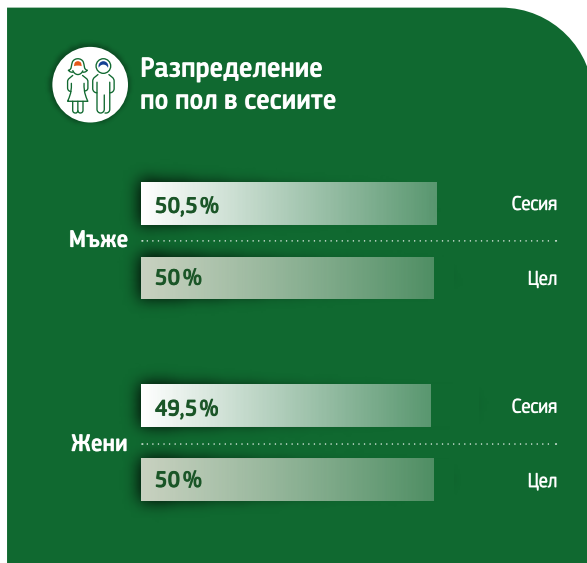
В таблицата по-горе е представен преглед на желания брой граждани от държавите — членки на ЕС (квоти по държави), както и на действителния брой на участниците във всяка сесия. Целта беше представителството на държавите членки да е пропорционално на размера на тяхното население, но да се осигури баланс, като участват минимум двама граждани от всяка държава. С други думи, беше определен голям целеви брой за държавите с голямо население, например Германия (19 граждани), докато от Малта и Люксембург бяха поканени по двама граждани, като бе приложен принципът на регресивна пропорционалност. Като цяло посещаемостта беше добра и до голяма степен отразяваше заложения целеви брой. Целите бяха постигнати за 23 от 27-те държави членки, а останалите бяха много близо до целевия брой. Общо 149 от 150-те набрани граждани взеха участие в поне една от трите сесии.

За да се гарантира, че панелът отразява във възможно най-голяма степен многообразието на населението на ЕС и да се даде възможност за представителство на традиционно слабо представените групи, бяха определени целеви квоти за участниците в съответствие със следните социално-демографски характеристики (действителният дял на участниците означава 149-те граждани, посетили поне една от сесиите).

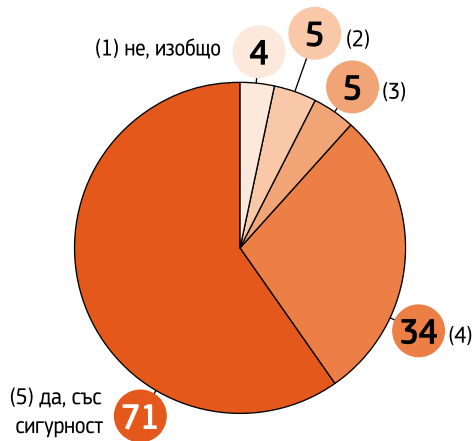
Фигура 1: Резултати от анкетата за обратна връзка за въпроса „Участвали ли сте преди в процес на участие на гражданите?“ (n=114)

Фигура 2: Целеви брой участници и действителен брой участници на сесия по пет социално-демографски критерия

Фигура 3: Резултати от анкетата за обратна връзка за въпроса „Смятате ли, че гражданският панел отразява добре многообразието на населението на ЕС?“ (n=119)

2.2. Дейности на панела

Европейският граждански панел за енергийна ефективност се състоеше от три сесии с различни цели, всяка от които се основаваше на работата в предишната сесия, като целта беше чрез консенсус да се достигне до набор от препоръки, който да бъде представен на Европейската комисия.

По време на първата сесия (23—25 февруари 2024 г., на място в Брюксел) участниците бяха запознати с разглеждания въпрос и успяха да се опознаят и да изградят чувство за общност и доверие. Те получиха първоначална информация от експерти с цел опростяване на сложността на енергийната система, участниците в нея и нейната динамика. Ключовите пречки, на които бе отдаден приоритет, бяха представени в работни групи, като всяка група получи обратна връзка от експерти по отношение на този първоначален резултат.

В рамките на втората сесия (15—17 март 2024 г., онлайн) участниците присъстваха на виртуалната конференция „Center Hyperfair“. По време на тази втора сесия бе задълбочено проучването на темата, като вниманието беше съсредоточено върху три основни сектора, определени от гражданите с цел подобряване на енергийната ефективност (видове транспорт, сгради и инфраструктура), и бяха проучени хоризонтални въпроси. Основната цел на тази сесия бе да се насърчи обменът на идеи и гледни точки сред участниците, да се определят области на консенсус и несъгласие и да се очертаят обещаващи препоръки за повишаване на енергийната ефективност.

Третата и последна сесия (12—14 април 2024 г., на място в Брюксел) беше посветена на прецизирането на препоръките въз основа на идеите и изводите, получени по време на първите две сесии, и беше подкрепена от допълнителни външни мнения. В крайна сметка участващите граждани изготвиха 13 препоръки за по-енергийноефективна Европа, които бяха предадени на Европейската комисия. Те са представени в своята цялост в приложението към настоящия доклад.

2.3. Методи на участие

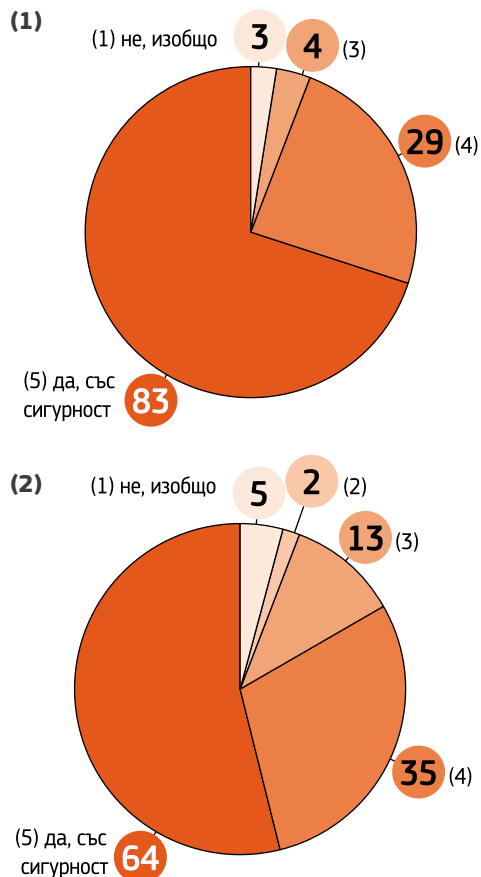
2.3.1 От пленарни заседания до работни групи

Структурата на сесиите имаше за цел да се насърчат взаимодействията между участниците и да се гарантира, че всички гласове са чути. Като надграджа изпитаната методика, разработена в предишните европейски граждански панели, и с подкрепата на екип от експерти от областта на съвещателната демокрация (наричан по-нататък „екипа за обсъждане“), Европейската комисия потвърди колко е важно да бъдат предложени различни формати на обсъждания.

В пленарните заседания гражданите получиха възможност да се запознаят с мненията на експертите и да представят на всички участници резултатите от обсъжданията на работните си групи на 24 езика. Подпленарните формати осигуриха възможност на участниците да споделят своите мнения с по-малка група от 50—75 участници и да получат конкретна обратна връзка от различни експерти. Работните групи, които обикновено включваха 12 участници, бяха съставени по начин, който позволи достатъчно географско разнообразие, със съчетание от по-големи и по-малки държави и най-много пет различни езика. С тези по-малки групи бяха насърчени взаимодействията, а на гражданите беше помогнато да се опознаят и да изградят чувство на доверие. В съответствие с основния принцип на европейските граждански панели всички участници получиха възможност да говорят на родния си език, като бяха улеснени от устен превод.

Фигура 4: Резултати от анкетата за обратна връзка за въпросите „По време на обсъжданията в работната групи чувствах, че към мен се проявяваше голямо уважение“ (1) (n=119) и „Като цяло смятате ли, че гласът Ви беше от значение във Вашата работна група?“ (2) (n=119)

2.3.2 Модериране и улесняване

Трима основни модератори направляваха гражданите по време на всички сесии и насочваха обсъжданията на пленарните заседания. Те предоставиха информация за общата цел на панела и методиката на сесиите, както и за организационните аспекти. Те също така улесниха дебатите между лекторите, гарантираха, че знанията се предоставят справедливо и безпристрастно по време на обсъжданията, и улесниха въпросите и отговорите между експертите и гражданите. Освен това те събраха всички резултати от заключителните пленарни заседания на всяка сесия. Основните модератори бяха:

- Julia Hoffmann (ifok)
- Antoine Vergne (Missions Publiques)

Гражданите работиха в 12 работни групи, всяка от които беше улеснявана и подпомагана от двама членове от екипа за обсъждане: един опитен посредник и един асистент посредник. Ролята на посредниците беше да ръководят обсъжданията в работните групи на родния си език или на английски и да осигурят плавен работен процес, като:

- създават приятелска атмосфера на взаимно уважение с цел насърчаване на балансиран принос от всички участници;
- гарантират, че всички граждани са информирани за цялостния процес, и ги насочват в груповата работа;
- гарантират постигането на целите на заседанията на работните групи, т.е. улесняване на идентифицирането на конфликти и разногласия между гражданите, насърчаване на възникването на дебати и консенсус между тях;
- следят за спазване на времето, водят бележки и обобщават резултатите от обсъжданията в многоезични и взаимосвързани работни документи;
- препращат молбите, отправени от гражданите в работните групи, към екипа за подкрепа или към експертите, например като събират забележки или въпроси, които не са разгледани;
- участват в разборни сесии с екипа за обсъждане.

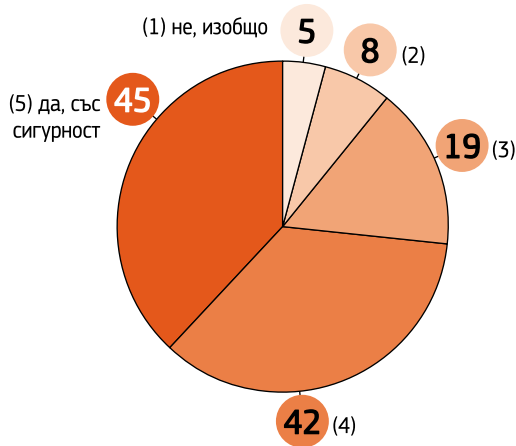
Всички посредници и асистенти следваха общи инструкции, предоставени в ръководство за улесняване и въвеждащ документ (по един на заседание). Преди всяка сесия те провеждаха три специални информационни и обучителни срещи.

2.4. Колективни резултати

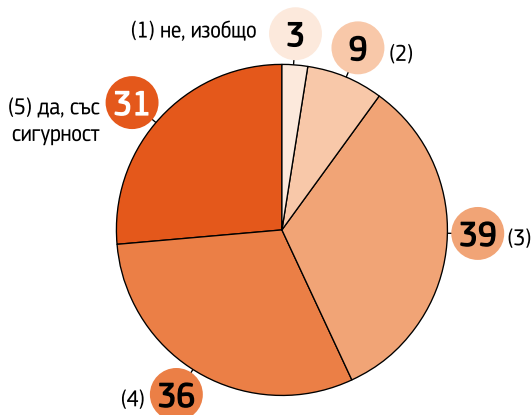
В рамките на три сесии гражданите изготвиха 13 препоръки за енергийноефективна Европа. Тези резултати са представени в своята цялост в приложението към настоящия доклад. За по-лесен прочит препоръките са представени в 7 тематични блока:

- информиране и промяна на поведението;
- справедливи и равни възможности;
- глобалната роля на ЕС и държавите членки;
- работни места и образование;
- инфраструктура;
- сгради;
- транспорт.

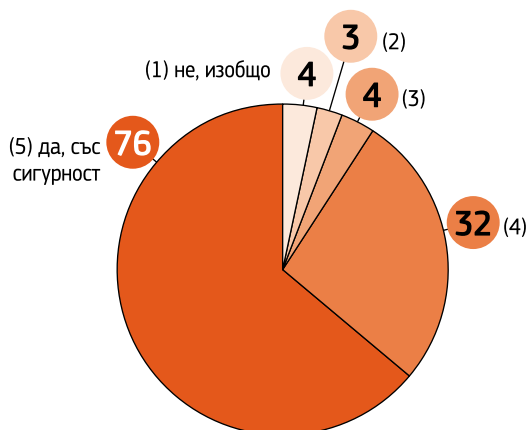
Фигура 6: Резултати от анкетата за обратна връзка за въпроса „Смятате ли, че гражданският панел е включил гледните точки на всички членове на панела в окончателните си препоръки?“ (n=119)

Фигура 7: Резултати от анкетата за обратна връзка за въпроса „Смятате ли, че препоръките на гражданския панел ще окажат въздействие?“ (n=118)

Фигура 5: Резултати от анкетата за обратна връзка за въпроса „Като цяло доволен(а) ли сте от преживяването си в гражданския панел?“ (n=119)

2.5. Управление и знания

2.5.1 Управителен комитет

Управителният комитет проектира, организира и координира европейския граждански панел. Той провеждаше заседания веднъж седмично по концептуални и организационни въпроси, включително методологични, комуникационни, логистични и бюджетни аспекти, като същевременно гарантира, че процесът на обсъждане ще окаже въздействие върху създаването на политики. Комитетът се състоеше от представители на Европейската комисия и консорциум от изпълнители.

Консорциумът от изпълнители работи заедно за проектирането и изпълнението на тези европейски граждански панели от ново поколение. По-специално той събра експерти в подкрепа на проектирането и улесняването на процеса на обсъждане, като обедини тяхното ноу-хау с цел да се определят обхватът на панела, цялостният процес на участие и методиката за всяка сесия и да се създаде консултативният комитет за знания.

2.5.2 Комитет за знания

Участието на комитет за знания, съставен от експерти в областта на енергийната ефективност, подобри целостта на процеса на обсъждане, като гарантира качеството, обективността, многообразието и разбираемостта на информацията, предоставяна на гражданите. Той също така помогна да се прегледат резултатите и да се гарантира, че преходът от една сесия към следващата се структурира по начин, който позволява обсъжданията да протичат по съдържателен начин и въз основа на мненията на гражданите.

Отговорностите на комитета включваха изготвяне на информационен комплект за участниците, сътрудничество с Управителния комитет по фактически входни данни за политиката, идентифициране на слаби сигнали и недостатъци при обсъжданията, проверка на факти, отговаряне на въпроси на гражданите и споделяне на експертния опит на комитета по темата за енергийната ефективност по време на пленарните и подпленарните заседания. Комитетът за знания също така препоръча няколко външни лектори за допълване на неговите знания по време на сесиите.

Комитетът за знания беше съставен от осем членове, избрани от Управителния комитет въз основа на следните критерии: експертен опит, обхващащ широк спектър от области на знанието; широко признаване на тяхното ноу-хау и опит в тази област, както сред заинтересованите страни, така и сред партньорите; способност за разбиране, отчитане и комуникиране на различни мнения по темата; и многообразие от гледна точка на пол, националност и принадлежност. В допълнение един представител на Европейската комисия допринесе с информация за политиката на ЕС.

Членовете на Комитета за знания бяха:

- **Arianna Vitali Roscini** — генерален секретар на Коалицията за икономия на енергия
- **Camille Defard** — ръководител на Центъра по въпросите на енергетиката „Жак Делор“
- **Claire Roumet** — Политика на ЕС и стратегически партньорства, Energy Cities
- **Goda Perlaviciute** — доцент по обществена приемливост на устойчивите преходи, Гронингенски университет, и Wytse Gorter, младши изследовател по психология на средата, Гронингенски университет
- **Jan Rosenow** директор за европейските програми, Regulatory Assistance Project (RAP)
- **Reinhard Six** — независим консултант, експерт по финансиране на енергийната ефективност
- **Yves Marignac** — експерт по енергетика и старши съветник, Асоциация négaWatt
- **Claudia Canevari** — началник на отдел „Енергийна ефективност: политика и финансиране“, генерална дирекция „Енергетика“, Европейска комисия

2.5.3 Център за знания и информация

Беше създаден Център за знания и информация (ЦЗИ), който да отговаря на въпроси и молби за разяснения, отправени от гражданите по време на техните разисквания. ЦЗИ включваше експерти от Европейската комисия, които бяха помолени да предоставят отговори в съответните си области на политика, заедно с членове на Комитета за знания. Общо за трите сесии на европейския граждански панел ЦЗИ предостави писмени отговори на над 40 въпроса, повдигнати от граждани, и изготви писмен брифинг за третата сесия. Освен това ЦЗИ извърши кратки интервенции в дванадесетте работни групи с цел изясняване на въпроси в процеса по изготвяне на препоръките.

2.5.4 Лектори

Освен членовете на Комитета за знания бяха поканени няколко заинтересовани страни и експерти, които да представят различни аспекти и гледни точки, свързани с проблемите в областта на енергетиката в Европа, и да отговорят на въпроси на гражданите. Комитетът за знания се погрижи знанията, представени на гражданите, да бъдат балансирани, уместни за техните нужди и искания и достатъчно представителни за основните позиции на създателите на политики и на заинтересованите страни в ЕС. По-долу са изброени всички лектори.

Таблица 2: Списък на лекторите по време на трите сесии

	Имена и принадлежност	C1	C2	C3
Европейска комисия	Марош Шефчович , изпълнителен заместник-председател на Европейската комисия, отговарящ за Европейския зелен пакт, заместник-председател на Европейската комисия, отговарящ за междуинституционалните отношения			x
	Colin Scicluna , началник на кабинета на заместник-председателя Дубравка Шуица	x		x
	Ditte Juul-Jørgensen , генерален директор на генерална дирекция „Енергетика“	x		
	Dana Spinant , генерален директор на генерална дирекция „Комуникации“	x		x
	Julia Mechthild Wörsdörfer , заместник-генерален директор, координация на справедливия и екологичен енергиен преход, генерална дирекция „Енергетика“		x	
	Richard Kuehnel , директор, отговарящ за представителството и комуникацията в държавите членки, генерална дирекция „Комуникации“	x		x
	Paula Pinho , директор, отговарящ за справедливия преход, потребителите, енергийната ефективност и иновациите, генерална дирекция „Енергетика“	x		x
	Pierre Schellekens , директор, отговарящ за политиката, стратегията и координацията в областта на енергетиката, генерална дирекция „Енергетика“			x
	Claudia Canevari , началник на отдел „Енергийна ефективност: политика и финансиране“, генерална дирекция „Енергетика“	x	x	
	Joachim Ott , началник на отдел „Диалог с гражданите“, генерална дирекция Комуникация	x	x	
	Robert Nuij , заместник началник на отдел „Енергийна ефективност: политика и финансиране“, генерална дирекция „Енергетика“			x
	Gaëtane Ricard-Nihoul , заместник началник на отдел „Диалог с гражданите“, генерална дирекция „Комуникации“	x		
	Achilles Hannoset , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x
	Rados Horacek , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x
	Veronika Jirickova , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x
	Madis Laaniste , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x
	Edyta Nowak , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x
Margot Pinault , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x	
Thibault Roy , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“				
Eduardo Soares , служител по политиките, генерална дирекция „Енергетика“			x	
Външни лектори	Camille Defard , ръководител на Центъра по въпросите на енергетиката „Жак Делор“	x	x	x
	Dorin Hell , предишен участник в Конференцията за бъдещето на Европа	x		
	Victor Laymand , make.org		x	
	Yves Marignac , експерт по енергетика и старши съветник, Асоциация négaWatt	x	x	
	Hendrik Nahr , make.org			x
	Jan Rosenow , директор за европейските програми, Regulatory Assistance Project (RAP)	x		x
	Claire Roumet , Политика на ЕС и стратегически партньорства, Energy Cities	x		x
	Reinhard Six , независим консултант, експерт по финансиране на енергийната ефективност	x	x	x
	Linda Steg , преподавател по психология на средата, Гронингенски университет		x	
	Arianna Vitali Roscini , генерален секретар на Коалицията за икономия на енергия	x	x	x

2.6. Наблюдатели

Редица наблюдатели имаха възможност да следят работата на този европейски граждански панел. Целта беше да се осигурят прозрачност и видимост за този иновативен демократичен формат, като същевременно се запази безопасното пространство за участващите граждани, което е от решаващо значение за постигането на среда за дебати, характеризираща се с доверие. На наблюдателите беше разрешено да присъстват и да проследят обсъжданията на пленарните заседания и в работните групи. Максималният брой наблюдатели, разрешен за всяка работна група, беше трима души.

Освен това присъстваха някои вътрешни наблюдатели от организиращите партньори и институции (например вътрешен персонал от Европейската комисия или други институции и органи на ЕС). Външните наблюдатели се състояха от изследователи (от университети или мозъчни тръстове), участници от гражданското общество и други заинтересовани страни. Със съгласието на съответните граждани външните наблюдатели имаха възможност да провеждат интервюта с тях само за научноизследователски цели, ако това не възпрепятстваше работата на панела.

РАЗШИРЯВАНЕ НА АНГАЖИРАННОСТТА

3. Разширяване на ангажираността

3.1. Платформа за гражданска ангажираност

Платформата за гражданска ангажираност е онлайн инструмент, който позволява на широката общественост да изрази мнение по проблемите, разгледани от членовете на европейския граждански панел. Този инструмент беше въведен с цел да се повиши максимално участието на гражданите по темата и да осигури информация, която да залегне в основата на работата на панела и на свързаните с това бъдещи политики. В рамките на тази платформа, основана на софтуера с отворен код Decidim, гражданите се приканват да представят своите мнения на всички 24 езика на ЕС, като предложат идеи и решения. Освен това платформата насърчава интерактивни дискусии посредством функция за коментари, която позволява на потребителите да разгледат предложенията на останалите, да предоставят обратна връзка и съвместно да прецизират идеите.

Европейската комисия стартира онлайн дебата по темата за енергийната ефективност на 9 февруари 2024 г. ⁽²⁾. По време на сесиите европейският граждански панел имаше възможност да научи за основните мнения, представени в платформата. Осъществяващите принос лица споделиха своите възгледи по различни аспекти, като например повишаване на осведомеността, енергийно саниране на сгради, мобилност, енергия от възобновяеми източници или инициативи за икономия на енергия в целия ЕС ⁽³⁾. Участието на по-широка публика от граждани на ЕС чрез платформата помогна в дискусиите да се вземат предвид и други гледни точки, в резултат на което бе почерпено вдъхновение и бе укрепена тяхната дейност. Всички мнения, представени в платформата, залегнаха в основата на обсъжданията на панела и бяха взети предвид при изготвянето на бъдещите политики.

3.2. Комуникация

Комуникационната стратегия за европейския граждански панел за енергийна ефективност беше проектирана с цел максимално повишаване на осведомеността и ангажираността посредством многостранен подход, съчетаващ медийни кампании, контакт с инфлуенсъри и журналисти, пряк контакт по време на мероприятия и създаване на документален филм.

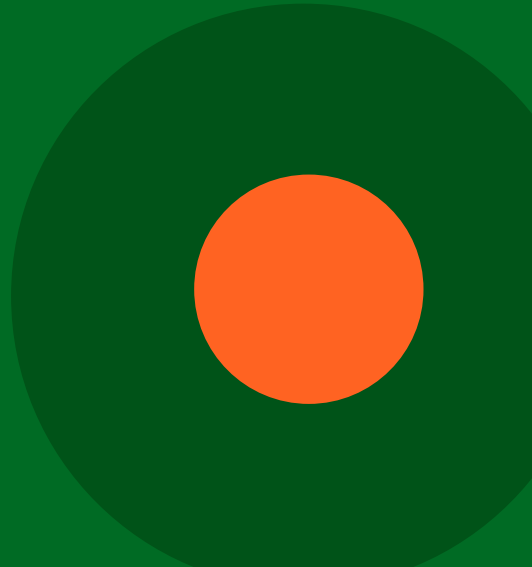
Кампаниите в социалните медии бяха насочени към увеличаване на посещаването на новата платформа за гражданска ангажираност (ПГА), както и към повишаване на социалната осведоменост относно текущите сесии на панела. Инфлуенсърите и журналистите бяха поканени да създадат и споделят съдържание, като по този начин се разшири обсегът на кампанията и се насърчи по-голяма ангажираност на обществеността с работата на панела.

Документалният филм представлява централен компонент, като целта му бе да опише по персонален и увлекателен начин дейностите на европейския граждански панел.

⁽²⁾ Достъп до платформата за гражданска ангажираност може да бъде осъществен [тук](#).

⁽³⁾ Достъп до окончателния доклад може да бъде осъществен [тук](#).

ПРЕПОРЪКИ НА ГРАЖДАНИТЕ

4. Препоръки на гражданите

4.1. 13 препоръки за енергийно ефективна Европа

Информирани и промяна на поведението — препоръка

Препоръка 1: Осигуряване на повече възможности на потребителите да станат енергийно ефективни

Препоръчваме информацията, която се предоставя на потребителите, да стане по-достъпна, прозрачна и използваема с цел на домакинствата и организациите да се осигурят повече възможности да повишат енергийната си ефективност. Поради това препоръчваме:

онлайн портал с функция за самостоятелен одит с цел да се помогне на потребителите да оценят потребностите си по отношение на транспорта и подобренията на дома, както и съвети за ниски разходи. По този начин ще им бъде осигурен пакет от решения, включително следващи стъпки и информация за връзка, мрежа от физически локации за обслужване на едно гише на общинско равнище (кметства, библиотеки), където са на разположение независими експерти за предприемане на последващи действия. В контекста на мрежата не следва да се прави разграничение между селски/градски райони и между социални групи. При обслужването на едно гише следва да се предоставят съвети относно законодателните, финансовите и техническите аспекти, както и местните доставчици на услуги. Участниците на местно равнище се призовават да повишат осведомеността за услугата, поставяне на по-достъпни и разбираеми за всички хора етикети за енергийна ефективност върху продуктите, които включват информация относно жизнения цикъл на продуктите и препратка към мрежата за обслужване на едно гише.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото могат да се вземат подходящи решения само ако разполагаме с правилната информация, на която да основем своите действия. Информацията трябва да бъде разбираема и достъпна за всеки. Възможно е вече да има изобилие от налична информация, но тя често остава неизвестна и още по-малко разбираема за всеки. Потребителите следва да бъдат наясно с потреблението си на енергия и собствените си данни, с достъпните варианти и свързаните с тях разходи, както и с услугите и подкрепата, които са на разположение, за да могат да повишат своята енергийна ефективност.

Справедливи и равни възможности — препоръка 2

Препоръка 2: Финансиране на справедливо право на енергийно саниране на жилищата

Препоръчваме да се въведе по-благоприятна данъчна система за дребните собственици на имоти, така че наемателите да не бъдат считани за пречка за санирането на жилищата. Това следва да се постигне чрез данъчни облекчения по отношение на работата и материалите в зависимост от доходите на хората. Хората с най-ниски доходи следва да получат най-много помощ. Механизмите за субсидиране следва да бъдат предоставени преди започването на работата или на траншовете с напредването на дейностите по санирането. Правителствата трябва да инвестират в социални жилища, изградени с енергийно ефективни и устойчиви материали. Част от приходите от данъка върху емисиите от CO₂ следва да бъдат заделени за енергийна ефективност (включително дейности по саниране). Многонационалните предприятия, които замърсяват повече, следва да бъдат облагани с данък по съответния начин. Банките следва да улесняват достъпа до кредити за енергийно саниране, като лихвеният процент е съобразен с доходите.

Обосновка:

Социална справедливост означава равен достъп до енергия и жилищно настаняване. Днес сме изправени пред неприемливи ситуации: някои хора живеят в тежка енергийна бедност, а дребните собственици на жилища от средната класа не извличат изгода от помощта и субсидиите за саниране на собствените си жилища или на имотите, които отдават под наем. Наемателите се чувстват безсилни да направят промяна. Считаме, че е недопустимо усилията да не се разпределят справедливо, както и това, че животът в топлинен комфорт е недостъпен за някои хора.

Равният достъп води до енергийна ефективност, която е по-достъпна финансово за всички, и съответно ще допринесе за колективната борба срещу изменението на климата.

Глобалната роля на ЕС и държавите членки — препоръки 3—5

Препоръка 3: Повишаване на енергийната независимост и ефективност, които да се превърнат в световен пример

Препоръчваме Европейският съюз да инвестира в научноизследователска и развойна дейност, насочена към нови технологии за енергия, включително от възобновяеми източници, с цел да се постигне по-висока енергийна ефективност. Това включва следните области:

1. производство на енергия (водород, ядрен синтез и др.);
2. съхраняване на енергия (батерии);
3. пренос на енергия; както и
4. по-ниско потребление на енергия

Освен това препоръчваме ЕС да популяризира използването на специфичните за отделните държави конкурентни предимства при производството на енергия, като същевременно улесни обмена на най-добри практики и знания между държавите членки.

В допълнение препоръчваме да се даде приоритет на действията в рамките на принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място, които в най-голяма степен допринасят за енергийната независимост.

Обосновка:

В политически план препоръката е важна, тъй като с нея Европа и нейните граждани се предпазват от потенциални геополитически кризи. Освен това с нея се защитават европейските ценности и демокрацията, тъй като ЕС може да прекъсне връзките си с корумпирани правителства. Същевременно чрез нея може да се ускори процесът на изготвяне на законодателството на ЕС, тъй като Европа ще има по-голяма свобода да определя собствените си стандарти. Обменът на знания между държавите членки също така ще помогне за подобряването на отношенията между тях. В социално-икономически план с препоръката ще се повиши конкурентоспособността на ЕС и ще се осигури възможност средствата, с които се заплаща за вноса на енергия, чийто дял е 61 % (данни от 2019 г.), да се пренасочат към вътрешни инвестиции, които генерират повече стойност за ЕС и неговите граждани. Намаляването на вноса на енергия от трети държави също така ще доведе до по-малка експозиция на колебания на цените и смущения на световните енергийни пазари, както и до създаване на повече работни места в ЕС.

От гледна точка на околната среда препоръката би могла да доведе до по-малко потребление на енергия, екосъобразен растеж и неутралност по отношение на климата, като всичко това е свързано с принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място и с поетите от ЕС ангажменти за устойчивост.

Препоръка 4: Постигане на целите за енергийна ефективност чрез укрепване на способността на всички да действат

Препоръчваме ЕС да насърчи предприемането на спомагателни мерки за прилагането на стандартите за енергийна ефективност — пряко или чрез силни

стимули за държавите членки. Това ще помогне да се гарантира, че усилията се споделят справедливо между физическите лица и предприятията, както и между регионите, така че никога да не бъде изоставен.

Ключови принципи:

- развитие на култура на енергийна ефективност чрез по-добра информация, която да ни помогне да използваме по-икономично и по-ефективно енергията;
- обвързани с условия стимули, които да помагат на дружествата да интегрират енергийната ефективност в своето производство, разпространение и продажби, като се полагат усилия да не се отслабят МСП;
- гарантиране на минимална сума за задоволяване на енергийните нужди за достойни условия на живот и заделяне на голяма част от помощта за най-уязвимите (например: заеми с отрицателен лихвен процент). Целта е намаляване на социалното неравенство, а не неговото затвърждаване;

осигуряване на стимули за всички лица, но обратнопропорционално на доходите им, по-специално чрез прогресивно ценообразуване на енергията и в зависимост от енергийните източници.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото макар да съществуват стандарти за енергийна ефективност, тяхната достъпност и прилагане остават ограничени. В днешно време в европейски мащаб съществуват множество стандарти за енергийна ефективност (строителство и саниране на сгради, екопроектиране на продукти и уреди, борба срещу програмираното остаряване, право на ремонт и др.).

Те са амбициозни и спомагат за развитието на пазара, но прилагането им в отделните държави членки е различно. В тях са определени технически изисквания, които имат финансово отражение, възможно е да изключват определени групи (не всеки може да си позволи енергийно обновяване на дома или да закупи домакински уреди с най-висока енергийна ефективност) или да доведат до ситуации на нелоялна конкуренция (между европейските дружества, които спазват тези стандарти в производствените си процеси, и дружества извън Европейския съюз).

Енергийната ефективност не следва да бъде лукс или опция, която някои лица могат да избегнат. ЕС би могъл да играе важна роля, за да гарантира, че енергийната ефективност подобрява ежедневието на хората, особено на най-уязвимите домакинства. Наясно сме, че някои органи и администрации на местно равнище могат да играят важна роля, като дават пример и насочват пазара в желаната посока.

Наясно сме, че някои елементи от нашата препоръка не зависят само от Европейския съюз и изискват високо ниво на съгласуване с държавите членки. Не е ли обаче гражданският панел подходящо средство за изразяване на решителност?

Препоръка 5 Управление и мониторинг на прилагането на директивите на ЕС

Препоръчваме ЕС да гарантира прилагането на директивите за енергийната ефективност в държавите членки, тъй като понастоящем се прилагат различно. Аспекти, свързани с подобряване на прилагането, са: информация, финансиране и налагане на санкции.

Информацията трябва да бъде достъпна и да е съобразена с аудиторията, например да е насочена към младежта чрез социалните медии или към възрастните хора чрез телевизията, както и да е лесно видима в обществените пространства.

ЕС финансира единствено държавите членки, които спазват изискванията, въз основа на измерим напредък. Финансирането трябва да бъде справедливо, пропорционално и честно, като се отчита различният капацитет на държавите членки.

Вече са налице механизми за налагане на санкции, като Комисията може да завежда дела срещу правителствата на неспазващите изискванията държави членки.

За да се повиши прозрачността, следва да се извършва класиране на държавите членки в зависимост от усилията им за прилагане на законодателството. Накрая, ЕС следва да стимулира националните правителства да въведат „система за сигнализиране на проблеми“, така че гражданите да могат да съобщават за случаи на разхищение на енергия, а местните органи да предприемат съответните действия.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото гарантирането на прилагането на директивите във всички държави ще повлияе на всички граждани на ЕС, като дори им предостави възможността да допринасят пряко за процеса на мониторинг. Освен това, ако бъде

подобрена степеня на хармонизиране между държавите членки, ще бъде по-лесно да се вземат решения за нови мерки в бъдеще. Конкретно по отношение на информацията, намирането на нови начини за включване на различни слоеве от населението би могло да подобри отчетността както на ЕС, така и на националните правителства.

Трансформацията в сектора на енергетиката и повишаването на енергийната ефективност могат да бъдат постигнати с необходимата бързина и интензивност само при ефективно прилагане на законодателството на равнището на държавите членки. Ако стандартите за енергийна ефективност се спазват във всяка държава членка, повече граждани на ЕС ще могат да извличат изгода от многобройните ползи, до които води енергийната ефективност.

Работни места и образование — препоръки 6 и 7

Препоръка 6: Подобряване на състоянието на квалифицираните работници в ЕС в сектора на енергийната ефективност

Препоръчваме да се повиши обучението по професии, свързани с енергийната ефективност. ЕС би могъл да предприеме следните мерки:

1. Държавите членки биха могли да предоставят субсидии за обучението на физически лица, така че те да могат да заемат висококвалифицирани зелени работни места. Съответната държава следва да стимулира работниците да останат и да работят на нейната територия за определен период от време след обучението.
2. ЕС би могъл да подпомогне провеждането на краткосрочни програми за обмен или ротация като програмите „Еразъм“ за студенти и работници в сферата на енергийната ефективност (обучени лица и обучаващи се).
3. Докато се разреши проблемът с липсата на квалифицирани работници в сферата на енергийната ефективност, следва да се издават визи за квалифицирани работници от държави извън ЕС, за да идват да работят в конкретните държави членки, издали въпросните визи.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото наличието на квалифицирани работници на всички нива от прилагането на мерките за енергийна ефективност е от решаващо значение за успешното изпълнение на всички останали препоръки, по които работи Европейският граждански панел. Без квалифицирана работна сила държавите членки не могат да се надяват да постигнат целите в областта на енергийната ефективност. Предлагаме три мерки, всяка от които отговаря на различна потребност, свързана с квалификациите на работниците и с пазара на труда.

Мярка 1: Тази мярка е насочена към физически лица, които искат да придобият умения или да повишат своите умения в области, свързани с енергийната ефективност. С предоставянето на субсидии за обучение националните правителства могат да направят тези умения по-достъпни за всички, особено

за хората от бедните слоеве, които в противен случай може да не са в състояние да отделят от времето си, за да повишат квалификацията си или да се преквалифицират. Освен това обаче предлагаме държавите членки да вземат предвид риска от изтичане на мозъци (преместването на работници в чужбина с цел по-добро заплащане). Работниците, които преминават през субсидирано обучение, следва да бъдат насърчени по някакъв начин да използват новите си умения в държавата, инвестирала в тяхното обучение. Достъпното финансиране ще повиши привлекателността на курсовете, в резултат на което повече хора биха могли да потърсят заетост в тази сфера. Това означава повече експерти, които могат да планират, осъществяват и одитират инвестиции, свързани с енергийната ефективност.

Мярка 2: Тази мярка представлява стимул за държавите членки да споделят квалифицираната си работна сила по краткосрочни проекти, като се гарантира, че държавите членки, изпитващи липса на специалисти, също могат да разработват енергийно ефективни инициативи. Това би могло да доведе до трансграничен обмен на информация и умения, като по този начин ще бъдат насърчени зелените умения.

Мярка 3: Отчитаме факта, че не всички области, в които са необходими квалифицирани работници, могат бързо да бъдат попълнени от местната работна сила. Ще бъде необходимо време, за да се създаде пазар на квалифицирани работници в Европа, така че междувременно би било от полза да се намерят начини за привличане на квалифицирани лица от държави извън ЕС.

В обобщение, базовото условие е, че без квалифицирани работници хората не могат да направят промени, за да повишат своята енергийна ефективност.

Препоръка 7: Обезпечаване на бъдещето чрез екологично образование

Препоръчваме повече образование по екологични и свързани с енергийната ефективност въпроси. Това би могло да се направи, като се предприемат следните мерки:

1. Европейски сертификат за енергийна ефективност по модела на Международното свидетелство за компютърни умения (ICDL) с цел да се насърчи придобиването на основно ниво на знания в областта на енергийната ефективност.
2. Държавите членки следва да гарантират, че всяка година определен брой квалифицирани работници със зелени умения завършват курсовете, свързани с енергийната ефективност, за да се повиши броят на квалифицираните работници с такива умения в съответната държава. Тази концепция бе възприета през последните години по отношение на студенти, следващи в университетите.
3. ЕС следва да въведе провеждането на кампании за повишаване на обществената осведоменост с цел да се наблегне на това колко са ценни квалифицираните работници със зелени умения и да се покаже, че това са професиите на бъдещето. Тези кампании биха могли да бъдат насочени по специално към младите хора, за да се демонстрира, че физическият труд може да бъде също толкова привлекателен, колкото работата в офис.

Обосновка:

Качественото образование е основата за всяка значима промяна. Предлагаме три мерки, всяка от които отговаря на различна потребност, свързана с образованието: липсата на общи знания по отношение на енергийната ефективност, липсата на млади хора, които да се насочват към необходимо професионално обучение за подпомагане на енергийно ефективни инициативи, и промяната на схващанията относно кариерите, които са нужни, за да се подпомогне енергийният преход, така че да се повиши тяхната привлекателност.

На първо място, групата е съгласна, че като цяло са необходими повече знания по отношение на енергийната ефективност. Знанията понижават прага за вземането на решения за енергийна ефективност на индивидуално и национално равнище. Те биха могли да се преподават под формата на предмет в училище, задължителен професионален курс или университетски курс. Като цяло нашият съвет е курсът да бъде обвързан със стимул на всяко равнище, на което може да се изкара.

На второ място, европейските цели за университетите в миналото показаха, че определянето на европейски цели насърчава държавите членки да обърнат повече внимание на някои области от образованието. Определянето на такива цели за обучението в областта на енергийната ефективност в крайна сметка ще доведе до повишаване на броя на хората, които се насочват към професионално обучение. С други думи, като определя цели за държавите членки, ЕС оказва натиск върху тях да увеличат броя на хората, работещи в области, свързани с енергийната ефективност. По този начин правителствата носят пряка отговорност за развиването на квалифицирана работна сила.

На последно място, тази препоръка е важна, защото начинът, по който хората възприемат физическия труд и работата в технически области, трябва да се промени към по-добро. Кампаниите биха могли да покажат как изглеждат различните области на работа, да демонстрират, че физическият труд е от решаващо значение, осигурява добри перспективи за бъдещето и не е непременно по-безинтересен от работата в офис.

Инфраструктури — препоръки 8—10

Препоръка 8: Оптимизиране и развитие на мрежовата система от производителя до крайния потребител в полза на възобновяеми енергийни източници

Препоръчваме ЕК да отдаде приоритет на оптимизирането на електроенергийната мрежа:

1. Подобряване на енергийната сигурност и надеждност чрез инвестиции във възобновяеми енергийни източници, научни изследвания, насочени към съхраняването на енергия, и прилагане на интелигентно управление.
2. Изготвяне на инвестиционен план, включващ насоки за държавите членки за подобряване на електроенергийната мрежа на местно и трансгранично равнище.
3. Развитие на електроенергийната мрежа, като се отчитат възможностите и предимствата на централизирането и децентрализирането.

Вариантът с най-висока енергийна ефективност следва да се прилага въз основа на оценка на всеки отделен случай.

4. Въвеждане на механизми за мониторинг на адекватното използване на финансовите средства и спазването на правилата на ЕС, така че крайните потребители да могат да извлекат пълната изгода от инвестициите, а дружествата да могат да спазват изискванията.

Насърчаване на държавите членки да подпомагат гражданите при използването на интелигентни измервателни уреди и енергийно ефективни източници, както и въвеждане на финансови стимули за доставчиците и потребителите с цел да се прилагат енергийно ефективни практики; проучване на варианта да се създаде рамка, която позволява на гражданите да съхраняват и произвеждат енергия.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото оптимизирането на електроенергийната мрежа, така че да се осигурят условия за възобновяеми енергийни източници, поражда множество ползи както за производителите, така и за крайните потребители. С оптимизирането на мрежовите системи се повишава енергийната ефективност и се насърчава преминаването към възобновяеми енергийни източници. Чрез този подход се гарантират енергийно ефективен транспорт, съхранение и използване на енергията. Освен това с развитието на електроенергийната мрежа се насърчават стабилни цени на енергията, стимулира се използването на интелигентни уреди и се улеснява по-безпроблемното енергоснабдяване.

Потребителите и доставчиците извличат изгода от оптимизирането и развитието на електроенергийната мрежа чрез интелигентни системи за управление. Потребителите могат да осъществяват достъп до ценна информация относно потреблението на енергия, доставчиците могат по-добре да наблюдават търсенето и ефективността на производството, а системите за съхранение могат да допълват процеса на модернизирани.

Като стимулира енергийната ефективност и свежда до минимум загубите на енергия, оптимизирането на електроенергийната мрежа не само води до намаляване на разходите, а и насърчава екологичната устойчивост. Осигуряването на повече възможности за потребителите и включването им в енергийната система помага да се създадат еднакви условия на конкуренция и намалява влиянието на корпорациите. Наложително е да променим нагласите си по отношение на енергийната ефективност, за да се осигурят широко прилагане и гражданска ангажираност.

Освен това модернизиранието на електроенергийните мрежи е в съответствие с целите на ЕС за намаляване на емисиите, борба с изменението на климата и преход към декарбонизирана енергетика. Чрез прилагането на този подход ще произвеждаме повече енергия, ще постигнем по-висока енергийна ефективност на територията на Европа и ще бъдем по-малко зависими от чуждестранни източници. На последно място, този нов сектор ще доведе до нови възможности за работа и ще подобри позицията на ЕС като глобален участник в една по-справедлива енергийна система.

Препоръка 9: Подпомагане на гражданите на ЕС да развият енергийни общности, съсредоточени върху енергийната ефективност, чрез предоставяне на информация и финансова подкрепа

Препоръчваме:

1. Да се насърчат информирането по отношение на енергийната ефективност и видимостта на съществуващите понастоящем енергийни общности. По-специално бихме могли да направим информацията относно енергийните общности разбираема и достъпна за всички граждани на ЕС или да споделяме добри практики по отношение на енергийните общности в рамките на ЕС.
2. Да се остойността от икономическа гледна точка икономите на енергия, постигнати чрез развитието на енергийно ефективни общности. По-конкретно бихме могли да разработим механизми, които не съществуват понастоящем, или система от сертификати за енергийна ефективност.
3. Да се подпомогнат местните публични органи да подкрепят финансово разработването на инициативи на енергийно ефективните общности. По-специално те биха могли да използват средствата, отпуснати директно от ЕС (например по линия на ЕФРР).
4. След като тези общности заработят, ще се отдаде приоритет на превръщането на енергийната ефективност в основен принцип на общността. По-специално можем да поставяме изолация на сградите, да въвеждаме нови технологии и да разработваме общностни системи за отопление и охлаждане.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото енергийната общност се основава на граждански или местни инициативи. Липсата на точна информация относно функционирането и финансирането на енергийните общности обаче би могла да обезкуражи някои граждани да развият такива общности. Освен това съществуващите енергийни общности де факто не са с висока енергийна ефективност, а географските и финансовите обстоятелства в държавите — членки на ЕС, понякога се различават в голяма степен. Поради това трябва да направим така, че съответната информация да бъде достъпна за всички, както и да подобрим сътрудничеството между държавите членки, за да развием в крайна сметка енергийно ефективни общности.

Един от принципите на енергийно ефективната общност е, че се избягва разхищението на енергия. В днешно време липсата на енергоразпределителни предприятия в системите на енергийните общности представлява пречка за постигането на нулево разхищение на енергия. Трябва да гарантираме, че частните участници се насърчават да се присъединят към енергийните общности. Европейската комисия би могла например да насърчи държавите членки да издават сертификати за енергийна ефективност на частните дружества, ако те работят с енергийните общности. Трябва също така да се съсредоточим върху положителния икономически ефект, който се постига, когато не потребяваме енергия. Освен това считаме, че трябва да се определи справедлива цена за излишъка от произвежданата от общностите енергия.

Считаме, че местните публични органи са в най-подходяща позиция да инвестират част от получаваните от тях средства от ЕС в подпомагане на енергийните общности, тъй като според нас гражданите се доверяват повече на местните публични органи, отколкото на националното правителство. Местните публични органи обаче следва да имат предвид, че енергийните общности трябва да останат финансово достъпни за всички, като разпределят средствата сред гражданите въз основа на техните доходи. Също така средствата, управлявани от местните органи, биха могли да помогнат да се осигури достъп на гражданите до експертни знания относно подобряването на енергийната ефективност на техните общности, вместо да инвестират своите собствени спестявания или тези на общността. Освен това следва също да овластим директно гражданите в рамките на енергийните общности да получат пряк достъп и да управляват тези средства от ЕС.

Накрая, след като бъдат осигурени предходните три елемента, следва да гарантираме, че принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място е залегнал в основата на развитието на енергийните общности чрез поставяне на изолация на сгради и чрез разработване на системи за отопление и охлаждане, които биха могли да помогнат да се намали разхищаването на енергия.

Препоръка 10: Развитие на енергийноефективни общности за отговорно потребление и увеличаване на местното производство

Препоръчваме да се стимулират енергийните общности във всички държави членки.

Европейският съюз и държавите членки следва да си сътрудничат, за да осигурят финансиране и експертни знания в подкрепа на енергийните общности. Местните органи биха могли да бъдат двигатели на тази промяна.

Ключов аспект от стимулирането на енергийните общности е установяването на ясни цели за 2030 г. в европейската директива за енергийната ефективност. Задължителният мониторинг на производството на енергия в енергийните общности може да осигури ценни данни за наблюдение на напредъка и установяване на областите за подобрене, ново законодателство и цели на политиката. Изключително важно е да се диверсифицират енергийните източници във всяка държава членка въз основа на нейните уникални характеристики и ресурси. Препоръчваме да се намали потреблението, като се използват интелигентни технологии (например светодиодно осветление, енергийноефективни системи за отопление).

ЕС също така следва да се съсредоточи върху:

- системните промени, които позволяват на хората да прилагат принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място,
- насърчаването на местната и на възобновяемата енергия,
- стимулирането на действия за повишаване на осведомеността, образоването от ранна възраст и гражданската ангажираност.

Обосновка:

Тази препоръка е важна за опазване на околната среда и на нашата планета не само за нас, а и за бъдещите поколения. Доверието към местните енергийни общности ще повиши енергийната сигурност и енергийната независимост в Европа, като насърчи прилагането на различна парадигма на производство и потребление.

С тази препоръка може да се гарантира, че всички в Европа разполагат със средствата за борба срещу енергийната бедност, подкрепени от енергийните общности. Препоръката би могла да послужи не само като решение за енергийна ефективност, но и като начин да се стимулират процъфтяващи местни общности, като се насърчават социалното участие и демокрацията за всички обхванати лица.

Сгради — препоръка 11

Препоръка 11: Разширяване на прилагането на мерките за енергийна ефективност в сградите

Препоръчваме ЕС да подпомогне държавите членки да гарантират, че значително повече сгради се подлагат на саниране за енергийна ефективност. Следва да се постави акцент върху жилищните сгради.

Държавите членки следва да бъдат подпомогнати, за да се улесни санирането на жилищните сгради, обитавани от хора с ниски доходи. Конкурсите на национално равнище биха могли да помогнат за намирането на добри решения, които могат да бъдат прехвърляеми (пилотни проекти). От държавите — членки на ЕС, следва да бъде поискано да предлагат данъчни облекчения на собствениците на жилища, в които повечето наематели са с доходи под определен праг. Това би представлявало добър стимул за саниране на жилищата. Трябва да се гарантира, че това е в интерес както на наемателите, така и на наемодателите. По-специално трябва да се избягват ситуации, в които наемателите биват принудени да напуснат, за да бъде поискан по-висок наем. Всеки гражданин на ЕС (независимо дали е наемател или собственик на жилище) следва да разполага с възможност да получи безплатен съвет относно конкретната ситуация по отношение на енергията в жилището си (агенция за обслужване на едно гише). Препоръката също така включва варианти за подкрепа и субсидиране с цел подобряване на ситуацията по отношение на енергията.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото:

- Вече съществуват множество директиви на ЕС за публичните сгради (Директивата за енергийната ефективност), за нежилищните сгради (приетата наскоро Директива относно енергийните характеристики на сградите), както и за новите сгради от всякакъв вид (Директивата относно енергийните характеристики на сградите — ДЕХС). Поради това се поставя акцент върху жилищните сгради.
- Директивите на ЕС могат да бъдат ефективни само ако се прилагат и на национално, и на

местно равнище, така че да достигат до отделните собственици на жилища.

- В много държави — членки на ЕС, хората с ниски доходи обикновено живеят в жилища с особено ниски енергийни стандарти, лошо състояние на структурата и високи енергийни разходи.

Транспорт — препоръка 12

Препоръка 12: Повишаване на привлекателността на обществен транспорт за пътниците

Препоръчваме Европейската комисия редовно да провежда проучвания с цел да се повиши енергийната ефективност на градските и крайградските системи за превоз на пътници във всички държави членки.

Това проучване следва да включва изготвянето на всеобхватен опис и оценка на електрификацията и привлекателността на системите за обществен транспорт. Този подход ще позволи да се установят пропуските и недостатъците в съществуващите системи и да се подчертаят практиките за пример, които биха могли да се възприемат от държавите членки.

Въз основа на резултатите от проучването Европейската комисия би могла да създаде набор от субсидии за държавите членки с цел инвестиции в подобряването на привлекателността и електрификацията на транспортните им системи според нуждите. Това проучване следва да послужи като референтен показател за текущото състояние и ще помогне на Европейската комисия да определи цели за Европа като цяло. Редовният мониторинг ще улесни постоянното подобряване на резултатите на системите и повишаването на енергийната ефективност.

Обосновка:

Тази препоръка има за цел да се повиши качеството на живот чрез оптимизиране на обществен транспорт, който е от съществено значение за ежедневните дейности и е по-енергийноефективен от използването на отделни автомобили. От това проучване очакваме практически резултати, които ще улеснят прилагането на принципите за енергийна ефективност. Въпреки че общественият транспорт е по-енергийноефективен от използването на отделни автомобили, недостатъчното му използване подсказва, че съществуват пречки, които трябва да се преодолеят. Европейската комисия трябва да проучи причините за недостатъчното използване.

Като направим обществен транспорт по-енергийноефективен, удобен и достъпен, можем да подобрим качеството на връзките и да намалим икономическото въздействие и свързаното с CO₂ въздействие, като по този начин ще насърчим повече хора да изберат обществен транспорт пред частните си автомобили. Освен това, с оглед на голямата концентрация на хора в градските райони, в проучването биха могли да се предложат специално пригодени комбинации от превоз за бъдещето, с които да се подобри енергийната ефективност, от която се нуждаем спешно

в контекста на изменението на климата. Добавената стойност на този подход се изразява в това, че при него се отчитат индивидуалният и колективният транспорт, както и развитието на различните видове транспорт в бъдеще. Освен това той осигурява информация за конкретни случаи, наблюдавани в отделни държави — членки на ЕС.

Препоръка 13: Осигуряване на транспорт с най-висока енергийна ефективност в цяла Европа: Стоките да не се превозват по пътищата, хората да не пътуват със самолети и да се въведе принципът „железопътният транспорт на първо място“

Препоръчваме дружествата и хората да бъдат стимулирани да използват влаковете, за да се постигне по-висока енергийна ефективност. За тази цел препоръчваме:

1. Да се електрифицират влаковите линии с цел да се намалят въглеродните емисии;
2. Да се модернизира железопътната инфраструктура;
3. Да се цифровизират планирането на пътуванията и закупуването на билети, за да се оптимизира обслужването на клиентите;
4. Да се стандартизират железниците между държавите членки и да се интегрират в местните транспортни системи;
5. Да се адаптират разписанията, за да се гарантира по-кратка продължителност на пътуването;
6. Да се популяризира пътуването с влак, за да бъде конкурентно на полетите на къси разстояния и автобусните превози:
 - По-кратка продължителност на пътуването с високоскоростни влакове.
 - По-добри съоръжения, като например вагон-ресторанти, безжична локална мрежа, спални вагони и др.
 - Допускане на по-обемен багаж и на велосипеди във всички влакове.
7. Влаковете да се напълнят, като се предлагат достъпни цени:
 - Специални промоции по вид на билета: билети за семейства, студенти, възрастни хора, хора с увреждания, групи с ниски доходи.
 - Цените за превоз на товари да станат финансово достъпни.
8. Да се задействат изведени от експлоатация железопътни линии: закритите линии са изоставени
9. Да се свърже периферията на ЕС
10. За да се улесни изпълнението на всички тези предложения, препоръчваме да се увеличат инвестициите и субсидиите:
 - да се насърчат краткосрочните частни инвестиции, като същевременно се запазят собствеността и контролът в цялостен план;
 - да се облагат с данъци изкопаемите горива, включително авиационното гориво

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото пътуването с влак и превозът на товари са ключови области, в които бързо може да се постигне повишаване на енергийната ефективност. Бъдещето на нашата екология, на икономиката и на технологиите изисква от нас да предприемем действия. Поради това препоръчваме да се повишат привлекателността и енергийната ефективност на превоза на пътници и стоки. За тази цел трябва да предприемем действия на европейско равнище.

4.1.1 Оценка на препоръките

През последния ден от панела участващите граждани бяха помолени да посочат своята оценка на всяка от изготвените 21 препоръки. Тук е представен преглед на резултатите от това гласуване, като препоръките са подредени по нивото на получената за тях подкрепа.

КЛАСАЦИЯ	№ на препоръката	Наименование на препоръката	Ниво на подкрепа (средна стойност от 1 до 6)	Степен на одобрение (дял от гласовете)
1	8	Оптимизиране и развитие на мрежовата система от производителя до крайния потребител в полза на възобновяемите енергийни източници	5,25	96 %
2	3	Повишаване на енергийната независимост и ефективност, които да се превърнат в световен пример	5,18	92 %
3	9	Подпомагане на гражданите на ЕС да развият енергийни общности, съсредоточени върху енергийната ефективност, чрез предоставяне на информация и финансова подкрепа	4,96	91 %
4	11	Разширяване на прилагането на мерките за енергийна ефективност в сградите	4,89	90 %
5	4	Постигане на целите за енергийна ефективност чрез укрепване на способността на всички да действат	4,87	87 %
6	12	Повишаване на привлекателността на обществения транспорт за пътниците	4,83	91 %
7	2	Финансиране на справедливо право на енергийно саниране на жилищата	4,73	87 %
8	1	Осигуряване на повече възможности на потребителите да станат енергийно ефективни	4,71	84 %
9	10	Развитие на енергийно ефективни общности за отговорно потребление и увеличаване на местното производство на енергия	4,64	84 %
10	13	Осигуряване на транспорт с най-висока енергийна ефективност в цяла Европа: Стоките да не се превозват по пътищата, хората да не пътуват със самолети и да се въведе принципът „железопътният транспорт на първо място“	4,55	84 %
11	6	Подобряване на състоянието на квалифицираните работници в ЕС в сектора на енергийната ефективност	4,49	82 %
12	7	Обезпечаване на бъдещето чрез екологично образование	4,48	82 %
13	20	Управление и мониторинг на прилагането на директивите на ЕС	4,19	72 %

4.1.2 Преглед на сесиите

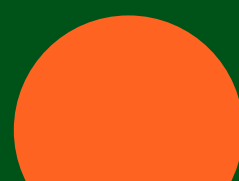
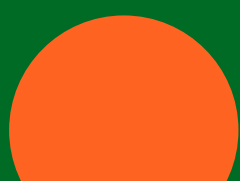
Дневният ред и резюмето на всяка сесия могат да бъдат намерени [тук](#).

4.1.3 Консорциум от изпълнители

Изпълнителите работиха заедно с цел да се подпомогне Европейската комисия при проектирането и осъществяването на европейския граждански панел.

- Harris Interactive: Набиране на граждани.
- VO Europe: Комуникация, съдействие и всички организационни аспекти на трите сесии.
- Комуникационен екип — Been There Done That, WaterBear и Scope: комуникационна стратегия, включително създаването, превода и разпространението на разнообразно съдържание в социалните медии и създаването на документален филм.
- Екип за обсъждане — ifok и Missions Publiques: партньорите от екипа за обсъждане обединиха своето ноу-хау, за да се подпомогне разработването на концепцията на цялостния процес на участие и методиката за всяка сесия, и се погрижиха за модериранието и улесняването.

ЗА КОНТАКТ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ЕС

Лично

В целия Европейския съюз съществуват стотици центрове Europe Direct. Адреса на най-близкия до Вас център ще намерите онлайн (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_bg).

По телефона или като ни пишете

Europe Direct е служба, която отговаря на въпросите Ви за Европейския съюз. Можете да се свържете с нея:

- чрез безплатния телефонен номер 00 800 6 7 8 9 10 11 (някои оператори могат да таксуват обаждането),
- на стационарен телефонен номер +32 22999696,
- чрез следния формуляр european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_bg.

ЗА ДА НАМЕРИТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕС

Онлайн

Информация за Европейския съюз на всички официални езици на ЕС е на разположение на сайта Europa (european-union.europa.eu).

Публикации на ЕС

Можете да разгледате или да поръчате публикации на op.europa.eu/bg/publications. Редица безплатни публикации могат да бъдат получени от Europe Direct или от местния център за документация (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_bg).

Право на ЕС и документи по темата

За достъп до правна информация от ЕС, включително цялото право на ЕС от 1951 г. насам на всички официални езици, посетете EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Отворени данни на ЕС

Порталът data.europa.eu предоставя достъп до отворени набори от данни от институциите, органите и агенциите на ЕС. Данните могат да бъдат изтеглени и използвани повторно безплатно, както за търговски, така и за нетърговски цели. Порталът предоставя достъп и до множество набори от данни от европейските държави.

Служба за публикации
на Европейския съюз